

Stefano Cingolani, historiador medievalista

Tinc 57 anys. Sóc de Roma i visco a Barcelona. Sóc doctor en filologia romànica i historiador medievalista. Tinc dos fills, en Camillo (19) i en Bruno (17). Política? Sóc un anarquista engenu. No tinc creences religioses. He estudiat a fons la història del mite de Sant Jordi

“Sant Jordi està instal·lat en la nostra consciència col·lectiva”

JORDI RIVAS/ARTA

Relat mil·lenari

Cingolani ha culminat el primer estudi acadèmic rigorós sobre la història del mite de Sant Jordi, les seves arrels, el seu sentit, l'evolució del relat i de les seves representacions plàstiques (*Sant Jordi, una llegenda mil·lenària*, editorial Base), un procés relacionat amb la implantació i difusió del cristianisme a Europa, des d'Orient, en circumstàncies hostils... Catalunya va adoptar Sant Jordi durant l'edat mitjana; es va imposar com a patró guerrer contra l'Islam, i avui podria ser el nostre protector contra el drac de la crisi: és un cavaller ben formós que ens vol convèncer que les nostres armes de present i de futur ja no són les llances, sinó els llibres. Per Sant Jordi!

poralment, es militaritzar, i necessitarà un sant armat i guerrer. Serà Sant Jordi

On passa, la transformació?

Els bellicosos germànics s'acosten al cristianisme i fan del màrtir oriental un cabdill guerrer... i protector del poble, "atleta de Crist", "guerrer de Crist". Acabarà sent patró dels cavallers teutònics.

On es consolida el culte a Sant Jordi?

Primer croada, segle XI: Sant Jordi apareix amb un cavall blanc i ajuda els croats a prendre Antioquia, fita decisiva! A partir d'aquí, surt el drac en el relat...

Com?

Ja Perseu, en el mite grec, va vèncer un drac per rescatar Andròmeda. Ja el Papa Silvestre va sometre un drac que exigia verges vestals en sacrifici. Ja Sant Teodosi matava dracs amb la llança. Ja Sigifrid mata un drac i li roba el tresor...

I quina és la primera representació plàstica de Sant Jordi matàdrac?

Un fresc de principis del segle XI el representa a l'església de Santa Bàrbara i Sant Onofre a la Capadòcia. I aviat aquest relat fa fortuna a tota la cristiandat...

Me'l resumeix?

A prop de la ciutat de Lásia, a la Capadòcia, un drac viu a les maresmes: mata amb la cua, les dents i l'alè. El rei hi envia un exèrcit rere l'altre, i tots fracassen. Per amansir el drac, comença a donar-li nens.

Sacrificis humans...

El rei acaba llurant la seva filla, a punt de casar-se. La verge, vestida per al casament, espera asseguda la seva mort. I Sant Jordi passa per allà. Ella l'hi explica tot. Ell li pregunta en quin deu creu el seu pare. "En Júpiter", respon ella. Sant Jordi li ensenyà a encomanar-se a Jesucrist i somet el drac.

Io no el mata?

El lliga amb cintes de la princesa, i l'entren amansit a la ciutat... I tots es bategen! I després Sant Jordi decapita el drac.

I feina feta, continua camí enllà.

Menys en una versió pintada pel prerafaelita Dante Gabriel Rossetti: la princesa i Sant Jordi es casen!

Què simbolitza, el drac?

Les amenaces, el dimoni... l'enemic. Un Sant Jordi matàmoros ajuda a prendre Osca als moros l'any 1096.

I quan arriba Sant Jordi a Catalunya?

L'antropònim Jordi existeix aquí des del segle X. Al segle XI es dediquen altars a Sant Jordi. Un orde militar català es constitueix el 1201: Sant Jordi d'Alfama.

Sant Jordi va ajudar Jaume I?

Si, a les conquestes de Mallorca i de València se li apareix cavalcant el cavall blanc.

Què creu que ens diu Sant Jordi, avui?

Sant Jordi s'ha instal·lat en la nostra consciència col·lectiva, i sap adaptar-se als valors de cada moment: ara ja no es guerrer i és un cavaller galant, sempre protector nostre.

VICTOR-M. AMELA

Va existir, Sant Jordi? Va ser màrtir del primer cristianisme, diu el santoral...

Què sabem?

Hi ha una tomba de Sant Jordi venerada des del segle VI a Diòspolis, avui Lod, a l'actual Israel.

Qui hi ha enterrat, allí?

Un home sant. Segons la tradició, un tribú romà, militar, nascut a la Capadòcia i martiritzat en temps de l'emperador Dioclecian l'any 303.

I anomenat Jordi?

Giorgios, nom grec que significa "protector dels camps".

I per què el van martiritzar?

Es va declarar cristia: això suposava traïr l'obediència a l'emperador per obeir Crist!

En què va consistir el seu martiri?

El pengen d'una creu, l'esgarrapen amb espines d'esbarzers, li surten viscères, li estiren els membres, li tiren sal a les ferides, li calcen sabates de ferro amb punxes...

I no es mor?

No! senyal del poder del seu Déu! Amb un martell li pliquen el cap fins que li sort el cervell per les orelles. I li fan carregar el pes d'una gran columna al pit...

I Jordi es queda tan ample?

Si. Arriba un mag que parteix un toro per la meitat i el torna a ressuscitar... però Jordi aconsegueix convertir aquest mag al cristianisme! Llavors trosegueix Jordi i tiren les seves restes a un pou. Però Déu el ressuscita.

I els torturadors, desesperats...

Li tiren plom fos a la boca, li trepanen el crani amb claus... Morirà i ressuscitarà tres vegades! Moltos pagans es converteixen en veure-ho... Però aquest relat es paga.

De debò?

Barreja elements jueus no bíblics i zoroastrians... que sembla que assenyalen Mani.

Mani?

Profeta nascut a Persia de família jueva, fundador del maniqueisme, al segle III. Per això el rei persa Bahram va fer martiritzar i matar aquest profeta heresiarca.

I després el va recollir el cristianisme?

Com a tribù legionari, nascut un 23 d'abril (a les nou del matí); dóna als pobres uns diners que eren per a l'emperador Constantí, i alliberà esclaus i es declarà cristia: per això és torturat i decapitat.

I mata un drac?

L'església cristiana va començar sent pacifista, però quan s'officialitzà i té poder tem-